

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D., a soudců Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., a Mgr. Petra Šebka v právní věci

žalobce: **Ing. P. D.**
sídlem X

proti
žalovanému: **statutární město Brno, městská část Brno-Židenice**
sídlem Gajdošova 7, Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 10. 2019, č. j. BZID 13187/19/UT/CIV,
sp. zn. SZ BZID 09322/19/6/9/2019,

takto:

- I. Rozhodnutí statutárního města Brna, městské části Brno-Židenice, ze dne 21. 10. 2019, č. j. BZID-13187/19/UT/CIV, sp. zn. SZ BZID 09322/19/6/9/2019, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 3 000 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce podanou žalobou napadá usnesení žalovaného ze dne 21. 10. 2019, č. j. BZID-13187/19/UT/CIV, sp. zn. SZ BZID 09322/19/6/9/2019, kterým byla odložena žádost žalobce o poskytnutí informace podle § 17 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), neboť žalobce ve lhůtě 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací (5 475 Kč) tuto úhradu nezaplatil. Žalobce se žádostí o poskytnutí informace ze dne 8. 7. 2019 domáhal seznamu uvolněných bytů ve správě žalovaného, a to v období od 1. 7. 2017 do 30. 6. 2019 spolu s údaji o adrese, čísle bytu, velikostním označení, datu uvolnění a opětovného pronajmutí, vše v elektronické podobě. V případě, že před opětovným pronajmutím bytu byla nutná oprava bytu, domáhal se žalobce také sdělení data zahájení a ukončení opravy včetně její ceny. Vydání napadeného rozhodnutí bylo žalobci žalovaným oznámeno dne 4.2.2020 přípisem „Sdělení“ č. j. BZID 01451/20/UT/CIV, sp. zn. SZ BZID 01451/20/2.

I. Shrnutí žalobní argumentace

2. Podle žalobce měl mít žalovaný – jako správce bytového fondu – požadované informace okamžitě k dispozici z jeho informačních systémů. Samotná úprava dat do podoby požadované žalobcem pak podle žalobce mohla zabrat pouze pár desítek minut. Dostupnost informací žalobce dovozuje také z toho, že čtyři jiné městské části statutárního města Brna požadovanou informaci poskytly. V replice k vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že požadavek úhrady za poskytnutí informace je neodůvodněný. Nemůže být kladeno k tíži žalobce, že žalovaný nevede základní informace o jemu svěřeném a spravovaném majetku a že neovládá potřebné programy pro zpracování požadovaných informací.
3. Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby zdejší soud žalovanému nařídil požadovanou informaci poskytnout. Na svém procesním stanovisku setrval po celou dobu řízení před zdejším soudem.

II. Shrnutí vyjádření žalovaného

4. Žalovaný nesouhlasí se žalobou a věcně setrvává na závěrech vyslovených v oznámení žalovaného ze dne 15. 7. 2019, č. j. BZID 09762/19/UT/CIV, kterým byl žalobce vyzván k úhradě nákladů za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.
5. Žalovaný navrhuje, aby zdejší soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Na svém procesním postoji žalovaný setrval po celou dobu řízení před zdejším soudem.

III. Posouzení věci

6. Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s.ř.s.“). Teprve usnesení o odložení žádosti o poskytnutí informace z důvodu neuhrazení nákladů je správním rozhodnutím ve smyslu § 65 s.ř.s. (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2010, č. j. 2 As 34/2008-90). Žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a přípustná (§ 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).

7. Zdejší soud napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s.ř.s.) podle skutkového a právního stavu ke dni rozhodnutí žalovaného (§ 75 odst. 1 s.ř.s.) a bez jednání za splnění podmínek podle § 51 odst. 1 s.ř.s. dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
8. Žalobce se domáhá vydání informačního příkazu ve smyslu § 16 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím. Nařídí poskytnutí informací správním soudem lze však pouze v případě rozhodnutí o odvolání proti odmítnutí žádosti o poskytnutí informace. Soud v řízení o přezkumu rozhodnutí o odložení žádosti zkoumá pouze to, zda jsou dány podmínky pro uplatnění úhrady nákladů či přiměřenost jejich výše; neposuzuje proto věcné důvody pro poskytnutí nebo neposkytnutí informací (bod 16. rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2021, č. j. 8 As 62/2019-37).
9. Z napadeného rozhodnutí plyne, že důvodem pro odložení žádosti žalobce bylo neuhrazení žalovaným vyčíslené úhrady nákladů za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací. Tomu předcházelo oznámení žalovaného ze dne 15. 7. 2019, č. j. BZID 09762/19/UT/CIV, kterým vyzval žalobce k úhradě nákladů před poskytnutím informace podle § 17 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím ve výši 5 475 Kč. Výši nákladů odůvodnil žalovaný tím, že příprava tabulky s požadovanými údaji by vyžadovala celkový čas 36,5 hodiny, z toho 2 hodiny na zpracování tabulky uvolněných bytů a následné ruční vyhledání a doplnění údajů ke každé ze 138 bytových jednotek, a to vždy po 15 minutách na byt. Vyčíslení úhrady obstálo také před nadřízeným orgánem, jak je patrné z rozhodnutí statutárního města Brna ze dne 30. 8. 2019, č. j. MMB/0364017/2019, o stížnosti žalobce proti výši požadované úhrady. Nadřízený orgán mimo jiné uvedl, že stanovení délky vyhledávání informací je v individuální dispozici každého povinného subjektu. Součástí přezkumu zdejšího soudu je tedy také posouzení otázky výše žalovaným požadované úhrady (bod 14. rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2017, č. j. 6 As 326/2016-32).
10. Podle § 17 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím jsou povinné subjekty v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli. Povinný subjekt může vyžádat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.
11. V nyní posuzované věci žalovaný coby povinný subjekt podmínil poskytnutí informací zaplacením úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací. Mimořádný rozsah vyhledávání (a zpracování dle požadavků žadatele) požadované informace je nepochybně zákonem předvídaným důvodem pro uplatnění požadavku na úhradu nákladů. Podstatné však je, zda v nyní posuzované věci šlo skutečně o mimořádně rozsáhlé vyhledávání, tedy mimo jiné zda časový úsek stanovený povinným subjektem potřebný k vyhledání informací byl přiměřený. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 21. 6. 2017, č. j. 6 As 326/2016-32 uvedl, že „[p]okud ovšem vyhledání informace trvalo nepoměrně déle, než bylo k vyhledání informace objektivně nutné, a to pouze z důvodů zjevně nevhodného postupu povinného subjektu, nelze tuto skutečnost klást k tíži žadatele o informaci. Jinými slovy, náklady na mimořádně rozsáhlé vyhledání informací musí být zároveň náklady účelně vynaloženými. Po žadateli nelze spravedlivě požadovat úhradu za činnost povinného subjektu, která zjevně přesahuje míru objektivně potřebnou k získání a poskytnutí informace.“.

K řádnému odůvodnění výše úhrady Nejvyšší správní soud v témže rozsudku uvedl: „Pokud povinný subjekt žádá úhradu nákladů za mimořádně rozsáhlé vyhledávání, musí odůvodnit, proč se jedná o mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací a nejde o vyhledávání běžné. V písemném oznámení o požadované úhradě musí povinný subjekt uvést, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady vyčíslena, tzn., musí uvést nejen jednotkovou sazbu a počet hodin, po které by trvalo vyhledání informace, ale též náležitě odůvodnit, v čem mimořádná rozsáhlost vyhledávání spočívala. O mimořádně rozsáhlé vyhledání informací půjde tehdy, jestliže s ohledem na konkrétní podmínky u povinného subjektu a na množství požadovaných informací nebo jejich povahu bude vyhledání informací pro povinný subjekt zátěží nad míru obvyklou.“.

12. Žalovaný v oznámení ze dne 15. 7. 2019, č. j. BZID 09762/19/UT/CIV, žalobci intimoval v dostatečném rozsahu, jakým způsobem ověřil časovou náročnost vyhledání informací i způsob výpočtu úhrady včetně odkazu na sazebník úhrad za poskytování informací. Žalovaný tak po formální stránce naplnil podmínky pro uplatnění požadavku na úhradu nákladů za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.
13. Pokud jde o naplnění znaku mimořádné rozsáhlosti, pak zdejší soud dává žalobci za pravdu potud, že žalovaný by v současnosti měl mít požadované informace dostupné. Zároveň je ovšem zřejmé, že různorodost údajů týkajících se jednotlivých bytů znamená, že dílčí údaje – byť lehce dostupné v elektronické podobě – by žalovaný musel extrahovat z dílčích elektronických databází či informačních systémů a zpracovat je do žalobcem požadované podoby – souhrnné informace. To, že dílčí údaje (informace) jsou vedeny v různých evidenčních systémech (tedy v elektronické podobě), plyne z průvodního přípisu žalovaného ze dne 15. 8. 2019, kterým postupoval nadřízenému orgánu stížnost žalobce ze dne 10. 8. 2019. Není pochyb o tom, že identifikace a následné shromáždění požadovaných informací v mimořádném rozsahu lze zahrnout pod zákonné důvody pro uplatnění požadavku na úhradu nákladů dle § 17 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2017, č. j. 6 As 326/2016-32).
14. Podle § 38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), musí být majetek obce využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Podle § 38 odst. 6 téhož zákona tamtéž je obec povinna chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení.
15. Pro řádné hospodaření obce (městské části statutárního města – tu žalovaného) s bytovým fondem je tedy klíčové vést řádnou a lehce dostupnou evidenci týkající se jednotlivých bytů pro splnění povinností plynoucích z § 38 odst. 1 zákona o obcích. Domáhal-li se žalobce seznamu uvolněných bytů ve správě žalovaného, a to v období od 1. 7. 2017 do 30. 6. 2019 spolu s údaji o adrese, čísle bytu, velikostním označení, datu uvolnění a opětovného pronajmutí, a to vše v elektronické podobě, šlo ze strany žalobce o takový požadavek na informace, jejichž poskytnutí nemohlo žalovaného zatížit natolik, aby vůči žalobci uplatnil požadavek na úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací. Žalobce se domáhal toliko běžných informací, které musely být – či měly být – žalovanému jako řádnému hospodáři běžně dostupné a jejichž dohledání, utřídění a úprava podle požadavků žalobce v běžně dostupných počítačových programech nemohlo (nemělo by) žalovaného zatížit

natolik, aby uplatnil požadavek na úhradu dle § 17 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím.

16. V případě, že před opětovným pronajmutím bytu byla nutná oprava bytu, domáhal se žalobce také sdělení data zahájení a ukončení opravy včetně její ceny. K této části žádosti o informace lze připustit, že extrakce a následné zatřídění dílčího okruhu informací souvisejících s rekonstrukcí jednotlivých bytů mohlo být pro žalovaného časově náročnější, byť evidence těchto informací byla pro žalovaného také obligatorní z důvodu naplnění požadavků vyplývajících z § 38 odst. 6 zákona o obcích. Žalovaný by musel u každého bytu zjišťovat, zda před jeho opětovným pronajmutím došlo k rekonstrukci bytu či nikoli. U těch bytů, které bylo nutné opravit, by pak žalovaný musel dohledávat další informace – termín zahájení a ukončení opravy a její cenu. Z uvedeného ovšem plyne rozdílná časová náročnost poskytnutí informace u bytů bez nutnosti rekonstrukce a ve vztahu k bytům s provedenou opravou. Podle zdejšího soudu tak nemůže žalovaným stanovený mechanismus výpočtu úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací, který vychází z úvahy, že zpracování informace týkající se jednotlivého bytu vždy trvá přibližně 15 minut, obstát.
17. Ze všech důvodů předestřených žalovaným v oznámení ze dne 15. 7. 2019, č. j. BZID 09762/19/UT/CIV, totiž podle zdejšího soudu ospravedlňuje užití institutu úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací toliko nutnost zjišťovat přesný termín rekonstrukce a celkovou cenu opravy bytu. Samotný údaj o tom, zda bylo vůbec nutné byt rekonstruovat, a dílčí „technické“ údaje o bytech požadovaných žalobcem (kupříkladu jejich čísla, velikostní označení a doba pronájmu) užití institutu úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací vzhledem k § 38 odst. 1 a odst. 6 zákona o obcích neumožňuje. Podle zdejšího soudu tak žalovaný pochybil, jestliže stanovil dobu nezbytnou pro ruční vyhledání a doplnění požadovaných údajů v rozsahu 15 minut bez rozlišení bytů, které bylo nutné před dalším pronajmutím rekonstruovat, neboť podle přesvědčení zdejšího soudu základní „technické“ údaje o bytech měl mít žalovaný v souladu s § 38 odst. 1 zákona o obcích k dispozici v podobě umožňující jejich rychlé a jednoduché zpracování pro účely poskytnutí požadovaných informací. Pouze ve vztahu k údajům o přesném termínu rekonstrukce a nákladech na rekonstrukci konkrétního bytu tak lze uvažovat o mimořádně rozsáhlém vyhledání informací ve smyslu § 17 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím.
18. Zdejší soud se tak již dále věcně nezabýval navazující otázkou přiměřenosti časového úseku nutného pro zpracování žalobcem požadovaných informací ve vztahu k jednomu bytu a doby nezbytné pro zpracování tabulky uvolněných bytů.
19. Výše uvedené pochybení představuje natolik závažnou vadu napadeného rozhodnutí, že rozhodnutí žalovaného nemůže v soudním přezkumu pro nezákonnost obstát. Zdejší soud proto z výše uvedených důvodů žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s.ř.s. zrušil a podle § 78 odst. 4 s.ř.s. vyslovil, že věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení. V něm je žalovaný vázán právním názorem zdejšího soudu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).

IV. Náklady řízení

20. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný nebyl ve věci úspěšný, a proto mu nenáleží právo na náhradu nákladů řízení. To náleží procesně úspěšnému žalobci. Jemu vznikly důvodně a účelně vynaložené náklady na soudní poplatky za žalobu ve výši 3 000 Kč. K zaplacení byla žalované stanovena přiměřená lhůta.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 28. dubna 2022

David Raus v.r.
předseda senátu